

FORUM

ČESKOSLOVENSKO

NORGE

TSJEKKOSLOVAKIA

č. 14 - leden 1994

Vážení a milí přátelé,

aniž bychom se nadáli je tu zima a spolu s ní vánoční shon. Podzimní sezóna proběhla v hektickém tempu. Nejprve byla všeobecná schůze u pana Havelky. Jak se všichni, kteří se zúčastnili, shodli - nic nemůže nahradit dobroty, které jsme měli možnost ochutnávat na těchto schůzích - je to velká škoda, že pan Havelka končí a tato schůze byla pravděpodobně poslední ve staré známé kantýně. Na programu byly všeobecné otázky a činnost v příštím roce. Nejdůležitější ovšem bylo a je možnost posezení s přáteli a tento bod programu se vydařil snad nejlépe. Výhry v tombole dodaly některým šťastlivcům neocenitelné dary.

Zhruba ve stejném období začly i kursy norštiny, které se setkávají s velkým ohlaselem. Díky velice zajímavému podání v osobě Inge-Magnar, jsou to kursy, které navíc dodávají velké množství historických a společenských informací. Já nevím, jak ostatní hodnotí kvalitu, ale pro mne je tato trocha - navíc - neméně důležitá.

Ti, kteří se zúčastňují schůzek U starého majora, dostali možnost se předběžně sez-

námit s nastávajícím velvyslancem České republiky v Norsku panem Tomášem Pštrosem a jeho ženou.

Mikulášská byla očekávána s velkým napětím. Již v přípravách se dostalo organizátorům nebývalé pomoci a zájmu. Mnoho lidí spontánně nabídlo pomoc hlavní organizátorce paní Evě Lyngaas. Chtěl bych tímto poděkovat jak paní Lyngaas, tak všem, kteří přiložili ruku k dílu a zasloužili se o nebývale zdařilý průběh. Speciální dík patří paní Wettre, která upekla 25 metrů štrůdlu a panu Sehnalovi, který je autorem letošního mikulášského kostýmu. Rekordní účast potvrdila, že podobné akce získávají stále větší oblibu.

Ve stejném období byl založen slovenský krajanský spolek, který sdružuje krajany slovenského původu. Jeho předsedou se stal pan Čičmanec a jak mi přislíbil, tak nás brzy poinformuje co a jak.

S přáním šťastných a veselých vánoc zdraví

Jiří Judl

God jul og godt nytt år 1994 !

Veselé vánoce a šťastný nový rok 1994 !

Český stát a jeho jméno

Připojením Moravy pod svrchovanost českého knížete v 10. století byly položeny základy českého státu a jeho státoprávní postavení definované Karlem VI.

Souborem listin, datovaný 7. dubna 1348 a mající prakticky platnost ústavních zákonů, vtiskl Karel IV. českému státu pevnou podobu a právně jej scelil do útvaru, který nazval *země Koruny české*. Tento pojem zahrnoval teritoria spadající pod přímou svrchovanost českého panovníka. Patřily sem *Království české*, *Markrabství moravské* (s vlastní zemskou správou a s vlastním sněmem), *Slezsko*, posléze Horní a Dolní Lužice, které byly později ztraceny, stejně tak jako větší část Slezska. Slovní spojení *Česká koruna* se začalo tehdy používat i ve významu Český stát, protože středověká čeština výraz stát neznala.

Zvolením rakouského arcivévody Ferdinanda za krále českého roku 1526 (a který se téhož roku stal králem uherským) byly země Koruny české (český stát) začleněny do personální unie česko-rakousko-uherské. Ale v roce 1749 (za Marie Terezie) došlo k zásadní změně státoprávního postavení českého státu. Dosavadní nejvyšší kanceláře u panovnického dvora, česká a rakouská, byly zrušeny a nahrazeny novými **společnými** ústředními instancemi.

Rok 1867 je pak nutno pokládat za konec starého českého státu. Vytvořením soustátí Rakousko-Uhersko byly Čechy a Morava od sebe odděleny a zařazeny do Rakouska jako jeho díly. Na stejné úrovni jako Tyrolly, Dalmácie, Galicie atd. Rakouský císař se sice nadále honosil titulem českého krále, ale to platilo jen pro zemi českou. Přitom je nutno podotknout, že Habsburgové už po roce 1791 odmítali dát se korunovat na českého krále. A tento stav zůstal až do rozpadu Rakousko-Uherska roku 1918. Nutno též uvést, že Chorvati, ač počtem menší než Češi, dostali při vytvoření Rakousko-Uherska autonomii v rámci Uherska.

Roztrpčení z dualistické úpravy říše, která uznala historická práva uherského království, nikoli však Koruny české, způsobilo, že Češi po několik let bojkotovali říšskou

radu ve Vídni. A při zakončení bojkotu roku 1878 přednesli čeští poslanci při zahájení parlamentních jednání **státoprávní ohrazení**, memorandum, v němž prohlásili, že účast na jednání říšské rady nemá znamenat popření jejich státoprávních ideálů.

V roce 1899 se významné německé politické strany v Předlitavsku sjednotily na národně politických požadavcích, formulovaných v tak zvaném svatodušním programu, který mimo jiné **odmítal české státoprávní aspirace** a žádal jednotné centralizované Rakousko. Beznadějnost na reformu rakousko-uherského dvoustátí, spojenecká smlouva Rakousko-Uherska s císařským Německem v roce 1879 (Češi viděli v císařském Německu spíše svého nepřítele než spojence) a volební reforma z roku 1907, kdy volební obvody byly rozděleny tak, že ve volebních obvodech s českým obyvatelstvem připadlo na jednoho poslance 57000 voličů, v obvodech s německým obyvatelstvem pak 47000 voličů, vedla k odcizení Čechů od Rakousko-Uherska a nakonec k odboji, který začal roku 1914 po vypuknutí 1. světové války zřízením českých dobrovolnických jednotek ve Francii a v Rusku. Hlavním cílem odboje bylo obnovení samostatného českého státu a ten pak byl rozšířen, po připojení se Slováků během války, na vytvoření samostatného státu Čechů a Slováků.

Po obnovení českého samostatného státu 1. ledna 1993 hledá se pro něj název, který by nahradil výraz Česká koruna a který doposud nebyl nalezen. K zvláštnosti situace náleží okolnost, že již v lednu 1993 bylo určeno, jaký název se má používat v cizích řečích.

V norštině je to Tsjekkia a přes různé námitky nelze přehlédnout okolnost, že se jedná o název staršího data. V Norsk konversasjonsleksikon, vydaný v Nasjonalforlaget v Oslo roku 1949, jsem pod označením Böhmen-Mähren protektorat našel text:

...Hitler ga Hacha og Chvalkovsky valget enten a godkjenne Slovakias sjølstende og la det egl. Tsjekkia bli et tysk protektorat, eller ...

Podnětem k mým předchozím řádkům byly dva články s námětem Odkud pocházíme a jsou míněny jako doplněk.

V této souvislosti bych chtěl poznamenat k prvnímu článku, že Markomani, za krátkodobého osídlení germánskými kmeny, nemohli zanechat svoje jméno Moravě, protože žili v Čechách. V téže době se usídlili na Moravě germánští Kvádové. A protože území kolem srbského města Niš se od pradávna jmenuje Morava a územím protéká řeka zvaná Morava, naznačovalo by to, že název Morava je staroslovanského původu.

Pokud se týká jisté míry jazykové snášenlivosti, o které se mluví v druhém článku, tak ta sice ochabovala od začátku 19. století souvisle s rostoucím českým a německým nacionalismem, ale definitivně skončila už roku 1897. Toho roku vydal min. předseda Badeni jazykové nařízení, která zaváděla dvojjazyčnost (rovnoprávnost češtiny a němčiny) ve vnitřním úředním styku. Bouře nevole zachvátila nejen české, ale všechny předlitavské Němce. V pohraničních oblastech došlo k davovým nepokojům a k útokům na české menšiny. Dokonce v samotné říšské radě ve Vídni byl napaden předsednický stůl a normální jednání bylo znemožněno. Badeni musel odstoupit. A tak otázka rovnoprávnosti češtiny a němčiny se stala osudnou pro jazykovou snášenlivost v Čechách, kde po staletí panovala jistá míra jazykové snášenlivosti. A nebyly to Masarykovy děti v r. 1945, ale Goethovi a Schillerovi potomci, kteří tuto tradici 'napravili' již v roce 1897.

Rostislav Nezdara

Vznikol Nórsko-slovenský spolok

Dňa 20. novembra 1993 sa v Oslo konala ustanovujúca schôdza Nórsko-slovenského spolku (Norsk-slovakisk forening). Podľa plénum schválených stanov náplňou novovzniknutého spolku je:

- usilovať sa o rozvíjanie kultúrnych a medzil'udských vzťahov medzi Nórskom a Slovenskom

- byť spoločenskou platformou pre všetkých krajanov a priateľov Slovenska v Nórsku.

Keďže sme sa dozvedeli, že založenie nášho spolku vyvolalo v českej a slovenskej obci v Nórsku rôznorodé reakcie, považujeme za vhodné uviesť nasledovné vysvetlenia:

1. Nórsko-slovenský spolok vznikol jedine preto, že sa vzhľadom na novú politickú realitu objektívne pociťovala jeho potreba. Akákoľvek snaha po samoučelnom spoločenskom separatizme, či nekritické pestovanie národnostnej výlučnosti sú iniciátorom jeho vzniku celkom cudzia.
2. Považujeme sa po každej stránke za novozaloženú organizáciu. Nedovoľujeme sa nijakých "nástupníckych práv" po spolku Fórum Nórsko-Československo, a to ani v právnom, organizačnom, finančnom, ani v nijakom inom zmysle.
3. Nechceme byť nijakou "konkurečnou firmou", ktorá by chcela "odvádzať" členov iným spolkom. Tak ako členom nášho spolku môže byť ktokoľvek, kto súhlasí s jeho stanovami, bezohľadom na národnosť, aj naši členovia majú - samozrejme! - plnú slobodu byť členmi iných spolkov. Viacero našich členov je dnes organizovaných ako v Nórsko-slovenskom spolku, tak aj ve Fóre Nórsko-Československo.

Záverom by sme radi vyslovili presvedčenie, že vznik nášho spolku nepovedie k nijakému "triešteniu síl", ale naopak, k obohateniu impulzov medzi prisťahovalcami z našej časti Európy v Nórsku. Veríme tiež, že vzťahy medzi Nórsko-slovenským spolkom a Fórum Nórsko-Československo, ako aj osobné vzťahy medzi ich jednotlivými členmi, budú vždy založené na obojstrannej korektnosti, skutočnom partnerstve a snahe po čo najužšej spolupráci.

Oslo, 9.12.1993

Za výbor Nórsko-slovenského spolku

Ivan Čičmanec

Jak se na to dívají v tamsku

I když si mnozí z nás i po dlouhodobém pobytu v exilu dokázali zachovat svou mateřštinu, s kontinuitou názorů na věci kolem nás a všeobecný vývoj je tomu jinak. Každý je samozřejmě konfrontován s těmito rozdíly během svých návštěv a při setkání se známými a přáteli. Je ovšem těžké zjistit nakolik jsou taková poznání reprezentativní. Dáleko větší objektivitu zaručují odborně prováděné průzkumy veřejného mínění. Několik jich bylo nedávno uveřejněno v elektronickém časopise CAROLINA, odkud text přejímáme.

Co si myslí Češi o svých krajanech v zahraničí

Z říjnového průzkumu veřejného mínění, který provedl Institut pro výzkum veřejného mínění mezi 777 občany, vyplývá, že volební právo by svým krajanům v zahraničí přiznalo jen 14 procent dotázaných, přestože pro zintenzivnění vztahů s krajanými sdruženími je 70 procent respondentů.

Názor, že krajané žijící v západní Evropě a v Severní Americe jsou většinou bohatí lidé, kteří by od České republiky neměli nic požadovat, má 72 procent dotázaných. Proti tomu, aby se zákon o restitucích vztahoval i na krajany žijící v zahraničí, je 64 procent dotázaných. Největší odpor proti jejich nárokům mají občané v důchodovém věku. Krajanům, kteří si určitou dobu platili v České republice penzijní pojištění, by důchod přiznalo 47 procent respondentů a 37 procent je proti.

Výsledky průzkumu přinesl český tisk. Zpracováno podle Mladé fronty Dnes a Lidových novin.

Tři čtvrtiny české veřejnosti mají špatný vztah k Romům

Podle výsledků listopadového průzkumu mají v České republice dobrý vztah k Romům jen tři procenta veřejnosti. Špatný vztah k nim má 77 % dotázaných, 16 % nemá ani dobrý ani špatný vztah a čtyři procenta k nim nemají vztah žádný.

Průzkumu vztahu občanů k národnostním menšinám uskutečněnému Institutem pro

výzkum veřejného mínění se zúčastnilo 802 občanů České republiky starších 15 let. Informace jsou převzaty z českého tisku.

Česká veřejnost má nejlepší vztah ke Slovákům (69 % dobrý). Spíše sympatie lidé cítí k Polákům (39 %), k Němcům (35%) a k Židům (33 %). K Vietnamcům a lidem z balkánských států má negativní vztah 40 % dotázaných.

Nejméně příznivý vztah k národnostním menšinám mají lidé ve věku 15 až 29 let. V porovnání s březnovým průzkumem (v Carolině 71) vzrostl o 11 % počet občanů s dobrým vztahem ke Slovákům.

Občané České republiky jsou proti další restituci církevního majetku

Další otázkou, kterou se průzkum Institutu pro výzkum veřejného mínění zabýval, je názor občanů na navrácení církevního majetku. Podle jeho výsledku je proti dalším restitucím 64 % dotázaných. Pro jejich pokračování se vyslovilo pouze 29 respondentů (z 802 dotázaných).

Proti pokračování restitucí spolků je 50 % dotázaných. Relativně nejméně odpůrců má navrácení majetku židovským obcím (proti je 47 % respondentů), naopak 37 % dotázaných občanů by majetek židovským obcím vrátilo.

S pokračováním restitucí církvi souhlasí čtvrtina mužů a třetina žen.

Krásne chvíle našich prázdnin

Výňatek z delšího dopisu o zájezdu bratislavských dětí do Storsandu, který se uskutečnil v minulém létě.

... Chcela som sa dozvedieť, či sa naše alergické deti uzdravia y zdravom prostredí v Oslo fjorde. I keď s organizovaním prázdninových pobytov som už mala skúsenosti, takovýto veľký zájazd som ešte nepripravovala. Konečne po všetkých prípravách na cestu sme nasadli do autobusu a vydali se z horúcej Bratislavy. Tridsaťštyri veselých detí spolu s vedúcimi a šoférmi začali dni radostných zážitkov. Prešli sme Čechy, Nemecko, preplavili sa do Dánska a

Švédska, a už sme sa k večeru blížili k cieľu našej cesty. Deti plné zážitkov, ale unavené, sa tešili, že už sme doma na niekoľko budúcich dní. Udomácnili sme sa a už sa začal týždeň krásnych prázdnin. V priebehu pobytu sme poznali veľa dobrých a zaujímavých ľudí, ktorí sa o nás starali, pomáhali nám, aby sme čo najviac videli a zažili. A to nielen finančne, ale aj ako sprievodcovia, keď sme navštívili muzeá, poznávali ich históriu a krásy hlavného mesta Nórska. Okrem tohoto sme poznávali krásu norskej prírody a poznali, akí sú tu ľudia, ktorí ešte dokážu nezištne pomáhať.

... Celý pobyt sme zakončili veľkým karnevalom, ktorý sme aj filmovali, ako aj celý pobyt. V posledný deň sme sa rozlúčili s krásnym krajom, našim rekreačným strediskom a smutní sme upratovali a pripravovali sa na odchod. Deti sa ťažko lúčili, ale všetko raz musí skončiť a nakoniec sme zasa nastúpili do autobusu a v daždi sme odchádzali do Osla, kde sme sa zúčastnili prijatia na Slovenskej ambasade. Musíme povedať, že počas celého pobytu deti nemali žiadne zdravotné problémy a cítili sa veľmi dobre, i cestu zvládli bez ťažkostí.

... Týmto bych sa chcela poďakovať pánovi Karlovi Babčickému, pani Milade Bachke, pánovi Jiřímu Judlovi, pánovi Radkovi Doupovcovi, pánovi Lubo Mauerovi, pani Zuzane Wahl-Opavskej, jej manželovi, Holmenkollen Rotary Klubu a spolku Norsktsjekkosllovakisk støtteforening za ich pomoc počas celého nášho pobytu. Veľa pozdravov od nás všetkých všetkým známym vďalekom, ale blízkom Nórsku!

Za vedenie zájazdu a všetkých detí

Dagmar Lineková

Zpráva z Českého velvyslanectví

Podle zákona č. 88/1990 Sb. mohou bývalí občané, kterým bylo občanství odňato, nebo kteří byli v období od 1.10.1949 do 31.12.1989 ze státního svazku propuštěni, znovu nabýt státní občanství České republiky podle uvedeného zákona (a tedy ve zjednodušeném řízení) pouze do 31. prosince 1993.

ISSN 0803-7213

Dette er et tidsskrift for FORUM NORGE-TSJEKKOSLOVAKIA

Ansvarlig for dette nummer var Karel Babčický og Jiri Judl

Foreningens adresse: Postboks 6760, St. OLAVS Plass, 0130 Oslo 1

Medlemskontingent: hovedmedlem kr. 100,-, familiemedlem kr. 60,-

Telefon: 67 14 77 58, telefaks: 22 36 11 38, bankgiro: 6241.06.04650, postgiro: 0824 0826 411

PF 1994 FNT